

Praha 1. března 2012

Memorandum pro Evropský rok 2012

Aktivní a důstojné stárnutí – to jsou pojmy, které se dotýkají každého z nás. Společnost má k dispozici řadu nástrojů, jak může svým občanům aktivní a důstojné stárnutí umožnit. Ne všechny jsou však využívány. Toto memorandum, vyhotovené u příležitosti slavnostního zahájení Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity 2012 v České republice, si klade za cíl pojmenovat právě ty oblasti společenského života, jejichž rozvoj vnímají sami senioři jako žádoucí. Stejně tak je cílem memoranda upozornit na konkrétní kroky, které pomohou zlepšit společenské uplatnění i společenské postavení seniorů.

1. Celoživotní vzdělávání

Světovým trendem posledních desetiletí je snaha o prosazení myšlenky, že by se lidé měli vzdělávat v průběhu celého života. Vzdělávací programy mají nesporný pozitivní vliv na fyzické a duševní zdraví seniorů. Potřeba podpory této myšlenky souvisí i s rostoucími kritérii uspokojování psychických a sociálních potřeb seniorů, kteří jsou i ve vyšším věku stále aktivní a vyhledávají nové možnosti seberealizace. V následujících letech by měl být kladen důraz na podporu následujících forem dalšího vzdělávání:

- » rozvoj činnosti Univerzit třetího věku «
- » podpora seminářů a specializovaných workshopů pro seniory «
- » rozvoj neformálního učení (např. formou zájmových vzdělávacích aktivit v klubech seniorů zaměřených na práci s počítačem nebo zvyšování finanční gramotnosti) «

2. Zaměstnávání starších osob

Stárnutí populace bude přinášet změny rozložení sil na trhu práce se všemi předpokládanými důsledky ve společnosti, v jednotlivých firmách a organizacích. Zvýšená míra zaměstnanosti starších osob bude nezbytným předpokladem pro životaschopnost systému. K většímu zapojení osob ve věku nad 50 let do pracovního života musí být vytvořeny jak legislativní podmínky, tak podmínky na pracovištích a nutná je i změna postojů na úrovni jednotlivců. Pro zvýšení zaměstnanosti starších osob bude nutné splnit následující:

- » změnit postoj ke stárnutí jak na úrovni společnosti, tak mezi zaměstnavateli a

zaměstnanci «

» propojit navrhovaná opatření s důchodovou reformou tak, aby došlo k plnohodnotné reformě v oblasti pracovního života, ne jenom k pouhému zvýšení věku odchodu do důchodu

«

» dát širokou publicitu konceptu Age Managementu, udělat z něj součást personálního řízení a společenské odpovědnosti firem «

» sbírat a šířit příklady dobré praxe na národní i mezinárodní úrovni «

3. Kvalita života

Vzhledem k prodlužující se délce života obyvatel ČR je důležité zaměřit se na podporu kvality života seniorů tak, aby jim bylo umožněno plnohodnotné prožívání života ve vyšším věku. Kvalita života seniorů je zastřešujícím tématem pro všechny oblasti, které se dotýkají zdravého, aktivního a důstojného způsobu života. Z tohoto důvodu je zapotřebí komplexního přístupu a spolupráce všech sektorů, přičemž zvláštní pozornost je třeba věnovat znevýhodněným a zranitelným skupinám seniorů. Cílem je zajištění fyzické, duševní a sociální pohody seniorů s jejich aktivní účastí na životě společnosti. Obzvláště důležité je zaměřit se na:

» podporu zdraví «

» kvalitu a dostupnost zdravotních a sociálních služeb «

» zajištění vhodného a bezpečného prostředí pro život, tedy zejména bydlení a dopravy, ochranu seniorů před kriminalitou a nedůstojným zacházením «

» podporu vzdělávání a osobnostního rozvoje «

účast na kulturním a společenském životě «

» podporu zaměstnávání «

» zapojení seniorů do dobrovolnických aktivit «

4. Zdravé stárnutí

Zdravé stárnutí není o tom, jak léčit nemoci. Je to proces, který se týká jak společnosti, tak jedince. Zdravé stárnutí uvádí do souladu přirozená biologická omezení a optimalizuje fyzické, duševní a sociální schopnosti starších lidí tak, aby se mohli zúčastnit dění ve společnosti bez diskriminace a radovat se z nezávislého, plně kvalitního života bez ohledu na věk. Společnost má zajistit prostředí, aby starší člověk mohl plně využívat svého potenciálu. Sami starší občané naopak mají své zdraví aktivně upevňovat prostřednictvím aktivit a informací, které jim společnost nabízí v těchto oblastech:

» pohybové aktivity «

» sociální aktivity «

- » péče o duševní kondici «
- » zdravá výživa «
- » duchovní oblast «
- » zdravotně-preventivní opatření «

5. Dobrovolnictví seniorů

Starší lidé mají v důsledku svých životních a pracovních zkušeností obrovský potenciál uplatnit své zkušenosti ve prospěch komunity a společnosti. Zapojení starších osob do dobrovolnických aktivit a zapojení dobrovolníků do aktivit určených pro seniory je zároveň přirozenou a aktivní podporou mezigenerační solidarity i příspěvkem k rehabilitaci celé společnosti. Zkušenosti s dobrovolnictvím mohou vést i k uplatnění seniorů na trhu práce a ke druhé kariéře. Lidé potřebují být trénováni k životu v rychlém světě, učit se dimenzi seniorského dobrovolnictví a dlouhému životu. STÁLE AKTIVNÍ znamená „učit to, co umíš, a učit se tomu, co umí druzí“. Priority ve vztahu Priority ve vztahu k dobrovolnictví seniorů by měly být tyto:

- » podpora dobrovolnictví, založeného na aktivní spolupráci občanů, municipality a neziskových i komerčních organizací tak, aby došlo k obnovení důvěry a vazeb důležitých pro rozvoj obcí i kvality života jejich občanů «
- » podpora propojení různých forem terénní pomoci a péče o starší a zdravotně postižené občany formou kombinace profesionální péče, péče rodinných příslušníků a dobrovolníků «
- » podpora dobrovolnictví nezaměstnaných osob ve věku nad 50 let jako účinného nástroje aktivní politiky zaměstnanosti s mottem: „Já mohu být ještě užitečný/á“ «
- » zahrnutí problematiky dobrovolnictví, aktivního občanství, mezigeneračních vztahů i filantropie obecně do rámcových vzdělávacích programů škol «
- » podpora medializace dobrovolnictví formou zveřejňování příkladů dobré praxe «

6. Mezigenerační dialog

Celistvost a bohatost obrazu, který znázorňuje rozmanitost lidského života, zaručuje dovedně jen podoba zachycující pospolu všechny generace. Vydělování či privilegování jedné věkové skupiny na úkor ostatních patří minulosti. Jedni druhé potřebujeme, navzájem se můžeme obohacovat, jen společně dokážeme opravdově sdílet dobré i zlé. Nebojme se proto jedni druhých a otevírejte prostor dialogu a soužití napříč generacemi. Ve vzájemném respektu hodnot i odlišností jednotlivých životních období spatřujeme udržitelnou budoucnost lidské sounáležitosti. Zamysleme se nad skutečnými prioritami a ryzími momenty našeho života. Bez zkušenosti stárí, dovršení zralosti jakoby vše, co předcházelo, postrádalo svoje završení a pravý význam. Nebytné proto bude:

- » podporovat otevřenost k hodnotám jiných generací v rodinách i širších komunitách «

» spolupracovat na řešení problémů napříč generacemi «

» rozvíjet společnost přátelskou všem generacím «

7. Lidská práva seniorů

Senioři patří mezi nejzranitelnější skupiny obyvatelstva, a proto je nezbytné důsledně chránit i prosazovat jejich zájmy a práva, která jsou zároveň i lidská práva. Je nezbytné předcházet diskriminaci na základě věku, všem formám špatného zacházení se seniory a tvrdě postihovat případy fyzického a psychického týrání seniorů včetně zneužívání seniorů jako spotřebitelů.

Nechť se toto memorandum stane závazkem nejen pro rok 2012, ale i pro další období a slouží jako základní východisko a inspirace pro další kroky vlády ČR, krajů a obcí v procesu zlepšování postavení nejen našich starších spoluobčanů v české společnosti.

Memorandum svým podpisem stvrzují:

Partneři Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity, 2012:

(Handwritten signatures of partners)

Zástupce Ministerstva práce a sociálních věcí ČR – Mgr. Jan Dobeš, náměstek pro sociální začleňování a rovné příležitosti:

Předávající:

PhDr. VOVNÍK PRDEČNÝ

(Handwritten signature)

(Handwritten signature of Jan Dobeš)